

Themanummer Bezielende omgeving

- Activering van alle zintuigen 3
- Medewerkers en bezieling 4
- Interview familie De Boer: "Bezoek is voor ons heel belangrijk" 6
- Cliëntenraad 7
- Linguïstieke logica der Nederlandse taal 8

WZH De Strijp, een bezielende omgeving

Volgens het woordenboek betekent 'bezielend': levenwekkend – onvoltooid deelwoord van bezielen – welsprekend – inspirerend – verbuiging van het werkwoord bezielen. Naar mijn mening staat 'bezieling' voor 'met hart en ziel'.

Je bevindt je soms in een omgeving waarvan je onder de indruk bent. Of dat nu in een huiskamer is, op de top van een berg, aan de rand van een meer of in een grote stad. De omgeving doet iets met je, raakt je gevoel. Soms is het een punt van herkenning uit het verleden, soms is dat gevoel moeilijk onder woorden te brengen. Sommige mensen houden van een rustige omgeving, anderen juist van één met veel felle kleuren of met een drukte van activiteiten. Bezielend voor wat betreft een omgeving is voor ieder mens anders. Waar de één zegt "dit vind ik erg mooi, dat doet iets met me of dat raakt me", kan dat voor de ander van geen enkele betekenis zijn of geen enkele betekenis hebben.

Lees verder op de volgende pagina >>

Leven in eigen stijl

WoonZorgcentra Haaglanden

Bij WZH kijken we als het om een bezielende omgeving gaat onder andere naar de voorzieningen en het interieur. Met het interieur in De Strijp zijn we het afgelopen jaar heel bewust bezig geweest. Bij de renovatie hebben we gekozen voor frisse kleuren en voor veel meer verlichting dan vroeger, omdat deze twee aspecten van belang zijn voor onze bewoners. Niemand wil graag in een donkere gang lopen. Ook hangen er nu kleurrijke schilderijen aan de wanden. De opgeknapte binnentuin (met verse biologische groente) en het Kooktheater zijn mede ontstaan vanuit bezieling.

Veel aandacht besteden we ook aan de inrichting van de verschillende huiskamers. Niet alleen vanuit het oogpunt van 'kleinschalig wonen' maar ook vanuit een bezielende omgeving. Over de inrichting valt veel te zeggen. Zo hoef je 's avonds maar over straat te lopen en een blik in de huiskamers te werpen, om te zien hoe verschillend ze zijn. De ene huiskamer is ingericht volgens Jan de Bouvrie, de andere retro en de volgende geheel in het wit. Zoveel mensen, zoveel smaken.

Onze huiskamers worden bewoond door zes personen; ze kunnen daardoor moeilijk aan ieders smaak voldoen. We zijn dan ook blij dat een bezielende omgeving bovenal te maken heeft met de aanwezigen in de ruimte: de bewoners en medewerkers.

In deze 'Onder ons' leest u hoe onze medewerkers denken over 'bezieling'. Bijvoorbeeld wanneer zij de zintuigen van de bewoners activeren, of de betrokkenheid van familieleden en vrienden van bewoners van dichtbij beleven. Ten slotte treft u een oproep aan van onze Cliëntenraad; die is op zoek naar betrokken leden. Lid zijn van onze Cliëntenraad is één van de vele mogelijkheden om mee te bouwen aan de bezielende omgeving in De Strijp.

Tjerk Beekman,
locatiemanager WZH De Strijp

Activering van alle zintuigen

Het is algemeen bekend dat de zintuigen voor mensen erg belangrijk zijn: horen, zien, ruiken, voelen en aangeraakt worden, proeven. Iedereen zal het herkennen: een bepaalde geur doet je sterk aan je ouderlijk huis denken, of een liedje brengt je terug naar je schooltijd.

Een paar weken geleden is in De Strijp een nieuwe vereniging van start gegaan: DuizendDromen. Deze droomvereniging is bedoeld voor bewoners die in hun eigen wereld leven, zich teruggetrokken hebben uit de realiteit. Hun omgeving is erg klein geworden en bestaat uit een huiskamer en een slaapkamer en soms een stukje tuin om de zon te voelen. Eén keer per week bezoeken zij de verenigingsruimte, die speciaal voor dit groepje bewoners wordt ingericht tot een bezielende, inspirerende ruimte.

Als je als oudere weinig meer over hebt dan je zintuigen, is het belangrijk die te activeren. Zintuigactivering is een manier om contact te maken met bewoners die niet of nauwelijks meer reageren op andere prikkels. De verenigingsruimte is zo inspirerend mogelijk ingericht. De gordijnen gaan gedeeltelijk dicht, er

brandt een wierookstokje en er klinkt sfeervolle muziek op de achtergrond. Op de tafel staan klankschalen en attributen voor massages, zoals basis- en etherische oliën, verse bloemen, zachte handdoeken, eau de cologne en diverse parfums.

De deur gaat dicht om de rustige en veilige sfeer niet door anderen te laten verstoren. DuizendDromen start met vers gezette koffie en een koekje. Daarna worden de handen en het gezicht van de bewoner gemasseerd met de oliën. De bijeenkomst van de droomvereniging eindigt met klankschalen.

Iedere bewoner wordt individueel benaderd. Het mooie is dat door de omgeving en de benadering de bewoner geïnspireerd wordt tot een reactie. Zo krijgt de bewoner die de aandacht krijgt vaak subtiele veranderingen in de gezichtsuitdrukking. Soms wordt een liedje meegeneurd of tikt een hand of voet even mee met een ritme. Zelden bespeuren de begeleidsters angst bij de bewoners door de activering van de zintuigen. Des te meer de overgave aan andere aanrakingen dan die de professionele verzorging biedt.

Genieten van het zonnetje in de binnentuin

Bezieling in De Strijp

Hoe denken de medewerkers eigenlijk over bezieling in De Strijp?

Melissa Huesken, teamleider Bungalow C/Bloemenwijk

“Voor mij als teamleider betekent een ‘bezielende omgeving’ dat alle facetten van zorg, wonen, vrije tijd en omgeving bij elkaar komen. Het is belangrijk dat de *zorg* waar de bewoner behoefte aan heeft, door een verzorger gegeven wordt die enthousiast is en met plezier naar het werk gaat. De verzorger kent de bewoner goed, waardoor er ingespeeld wordt op de persoonlijke behoefte van de bewoner. Wat *wonen* betreft streven we ernaar het leven van thuis zo goed mogelijk te benaderen. Natuurlijk weet iedereen, ook de bewoner, dat het nooit meer zal worden zoals het vroeger thuis was. We proberen het wel te benaderen. Onder andere door bewoners eigen meubels te laten meenemen; die herkennen ze, dat houdt de herinnering aan vroeger levend. *Vrije tijd* is naar mijn idee het moeilijkste aspect. Geen bewoner is hetzelfde, iedereen heeft eigen wensen en voorkeuren als het gaat om een goede vrijetijdsbesteding. Een goede vrijetijdsbesteding is een combinatie van verenigingen en activiteiten met verzorgenden. Maar ook de familie heeft hierin een belangrijke taak. Familie weet het beste hoe de bewoner vroeger de tijd besteedde. Gezamenlijk activiteiten ondernemen die men vroeger ook deed, zorgt voor herkenning en plezier. Met *omgeving* proberen we de bezielende omgeving compleet te maken. Deze bestaat uit de vrijheid die er is om door het huis te wandelen. Alle afdelingen zijn open en overal kan men op visite gaan. Ook een bezoek aan de tuin, kapper en winkel behoort tot de mogelijkheden. Een bezielende omgeving is voor mij het totaalpakket waar zo veel mogelijk naar gestreefd moet worden.”

Marlo Ophof, teamleider Hofwijk/Bungalow A en B

“Geborgenheid, veiligheid, herkenbaarheid en huishoudelijkheid horen bij het kleinschalig wonen dat in De Strijp wordt aangeboden. Maar een aangepaste woonomgeving kan nog zo bezielend zijn, de medewerkers moeten de bezieling ook uitstralen. Een bezielende omgeving is óók de verzorgende die persoonlijke aandacht geeft, een schouderklopje uitdeelt en met een vriendelijk woord bewoners benadert. Immers, verdriet maakt een mens neerslachtig; een vrolijke noot geeft blijdschap.”

“Over het algemeen heeft ieder mens behoefte aan contact met familie en vrienden. Dat bevordert het welzijn van ieder mens. Als ik zie hoe bewoners ervaren en genieten als ze met hun bezoek “Vragenderwijs” spelen of als er muziek gespeeld wordt, dán is er sprake van een bezielende omgeving. Participatie van familie verhoogt de kwaliteit van leven in het verpleeghuis. Het is belangrijk de familie te betrekken bij de ondersteuning van de zorg aan hun dierbaren, zodat zij zich thuis voelen in De Strijp. Om een bezielende omgeving te creëren wil ik die uitdaging aangaan.”

Anoniem

Als ik zo oud geworden ben,
dat ik geen mens herken.
En niet eens jouw naam meer weet,
pak dan mijn hand even beet.
En zeg me gedag,
laat me voelen dat je me mag.
Wellicht dat ik het gevoel herken,
dat ik voor iemand,
iemand ben.

Sjef van der Drift, teamleider Stadswijk/Verpleegd-Wonen/Verenigingen

‘Bezielend’ is volgens het woordenboek onder andere: geestdriftig makend/aandrijven tot. “Wat bezielt mij om hier in De Strijp te werken? Natuurlijk mijn collega’s, want goed kunnen samenwerken met prettige collega’s kan bezielend zijn. Een mooie nieuwe opgeknapte omgeving zoals De Strijp, met z’n tuinen en loopmogelijkheid voor bewoners is ook bezielend.”

“Maar wat mij echt bezielt, geestdriftig maakt, is het moment dat een bewoner zich thuis voelt, zich geborgen weet bij ons, dat hij of zij het gevoel heeft van veiligheid. Dit zijn soms heel kleine momenten. Het is die heer die iedere ochtend langs mijn kantoor loopt, op weg terug van de receptie waar hij de krant heeft gehaald, en even een praatje komt maken. Of die bewoonster die op zoek is naar ..., naar wat? En met wie ik dan een stukje oploop en wat klets, en van wie ik op de hoek waar zij afslaat, een dikke zoen krijg en een dankjewel voor het meelopen. Of de dame die je hand vasthoudt en daarbij rustig haar ogen sluit en vredig wat neuriet, nadat zij eerst hard om haar moeder heeft geroepen. Dat zijn voor mij bezielende momenten, ze geven mij de bezieling om te werken met psychogeriatrische bewoners.”

Richard Zandberg, teamleider Pluswonen/Dagbehandeling

Wat bezielt je eigenlijk?

“Wanneer iemand getroffen wordt door een aandoening heeft dit ingrijpende gevolgen voor die persoon. Soms is een opname nodig in een omgeving waar een bepaalde vorm van zorg geboden wordt. De gevolgen zijn enorm groot voor de bewoner zelf,

maar ook voor de partner, kinderen en vrienden. Weggaan uit een vertrouwde omgeving, het ontheemde gevoel, het heeft grote gevolgen, ook al kan iedereen zeggen dat de verhuizing noodzakelijk was.”

“Het creëren van een omgeving waar de bewoner zich thuis voelt en de zorg krijgt die hij of zij nodig heeft, is van groot belang. De nieuwe omgeving moet de bewoner uitnodigen om de dingen te doen die hij of zij zo graag wil, altijd zo graag deed. De bewoner, familie, vrienden en de medewerkers weten allemaal wat het betekent om een aandoening te hebben, wat er nu niet meer kan. Maar dit mag nooit betekenen dat we voorbijgaan aan wat iemand nu eigenlijk bezielt. Wat iemand inspireert om diegene te zijn die hij of zij is. Daar zit ons diepere zijn, dat we hebben opgebouwd met alle ervaringen die we doorgemaakt hebben.”

Rol van de omgeving

“Op wat voor manier kan de bezieling door de omgeving aangesproken worden? Hierbij gaat het niet alleen om de bezieling van de bewoner, maar ook om die van familie, vrienden en professionals in de omgeving van de bewoner. Als hierin samenspel ontstaat, is er een woonplek die écht zingeving in zich heeft. Ik heb eens een bewoner, die verschillende woonvormen had doorlopen, horen zeggen: ‘Vroeger voelde ik me als een vis op het droge, nu voel ik me als een vis in het water.’ Ik heb nooit een betere omschrijving gehoord van wat bezieling werkelijk kan betekenen voor iemand.”

“Bezoek is voor ons heel belangrijk”

De heer en mevrouw De Boer wonen sinds voorjaar 2008 in een studio VerpleegdWonen in De Strijp. Zijn favoriete plek in het huis? Haar favoriete moment? Een gesprek over bezieling in De Strijp.

Mijnheer De Boer: “Natuurlijk vind ik de gangen best gezellig en het is fijn dat er schilderijen aan de wanden hangen om naar te kijken. Maar het liefst zit ik hier in onze studio achter mijn bureau. Dan lees ik, correspondeer ik met zendelingen of schrijf ik kaartjes naar zieke mensen. Een andere heel fijne plaats in De Strijp vind ik de binnentuin. Helemaal achterin, waar de konijnenhokken staan. Daar zit ik graag. Liefst in de zon, het kan me niet warm genoeg zijn. De zon op mijn huid doet me denken aan de jaren die ik heb doorgebracht in Australië toen ik begin twintig was. Als ik bezoek krijg, neem ik de mensen dan ook mee naar de binnentuin. Mijn vrouw gaat af en toe mee, maar die is liever in de studio aan het rommelen.”

“Als de kinderen en kleinkinderen komen, leven we helemaal op”

“Verder houd ik van jongs af aan van dammen en schaken. Iedere vrijdagmiddag komt mijn dampartner. Dan zitten we in de hal toch wel gauw een uur of twee te dammen. Ik houd van denksporten. Ik ben overigens nog op zoek naar een schaakpartner, dus als iemand dit leest... Ook ben ik dol op klassieke muziek. Ik kan het niet te hard zetten omdat mijn vrouw het anders te luid vindt. Zij speelde vroeger mandoline, maar moest dit opgeven vanwege huishoudelijke bezigheden.”

Kinderen en kleinkinderen

“Bezoek ontvangen is voor mijn vrouw en mij heel belangrijk. Familie, vrienden, mensen van de kerk”, vervolgt mijnheer De Boer. “Ik vind het heerlijk om te discussiëren over politiek, godsdienst en economie.” Zijn vrouw, rustig meeluisterend in een grote fauteuil bij het raam, voegt hier nadrukkelijk aan toe: “De kinderen en kleinkinderen.”

“Als de kinderen en de kleinkinderen komen, leeft ze helemaal op. Ik ook trouwens. We gaan er ook regelmatig een dagje opuit, naar een verjaardag of iets dergelijks”, glimlacht mijnheer De Boer. “Van de geestelijke verzorging maken we geen gebruik. Er komen hier mensen van de Cypreskerk, waar we bij aangesloten zijn. Bijvoorbeeld om mijn vrouw communie te geven. Zondags word ik opgehaald om de kerkdienst bij te wonen.”

“We proberen er hier het beste van te maken, we passen ons aan. Maar ik mis bijvoorbeeld wel ons oude huis, de burens, onze gezellige straat en onze tuin. En mijn vrouw kon fantastisch koken. Dat mis ik ook! Nu eten we in het Kooktheater. Iedere dag maakt de kok verse maaltijden klaar. Hij vraagt ook regelmatig wat we de volgende dag willen eten, zodat hij dat voor ons kan klaarmaken. Als de kok kookt is het eten heerlijk. In het weekend als hij vrij is en wanneer hij vakantie heeft, missen we hem enorm! Onze tip voor De Strijp is dan ook: benoem een reserve-kok!”

Cliëntenraad De Strijp, een bezielende omgeving?

In 1996 is de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen in werking getreden. In de instellingen die onder de verantwoordelijkheid van WZH vallen, heeft de raad van bestuur cliëntenraden op lokaal niveau en een overkoepelende Centrale Cliëntenraad ingesteld.

De Cliëntenraad mag gevraagd en ongevraagd advies geven over allerlei onderwerpen die voor de cliënten van belang zijn. Over de kwaliteit van de zorgverlening bijvoorbeeld, of over de benoeming van een nieuwe directeur/manager/afdelingshoofd. Maar ook over zaken als maaltijden en recreatie. De Wet Medezeggenschap noemt een lange lijst van onderwerpen waarover de Cliëntenraad inspraak heeft. Er is dus sprake van wettelijke bevoegdheden. De Cliëntenraad komt op voor de gemeenschappelijke belangen van de bewoners. In de Cliëntenraad krijgen cliënten of hun vertegenwoordigers de kans om mee te praten en mee te beslissen over zaken die hen aangaan.

Wat doet de Centrale Cliëntenraad?

Van elke WZH-locatie heeft een afgevaardigde van de Cliëntenraad zitting in de Centrale Cliëntenraad. Deze centrale raad wordt gevoed vanuit de lokale raden en heeft als overlegpartner een lid van de raad van bestuur. De Centrale Cliëntenraad behandelt zaken die overstijgend zijn voor een lokale raad, die dus meerdere instellingen of alle instellingen onder de WZH-vlag aangaan.

Het Landelijk Orgaan Cliëntenraden (LOC)

De cliëntenraden van WZH zijn aangesloten bij het LOC. Het LOC verzorgt onder andere cursussen voor cliëntenraden en met vragen kunnen de raden bij het LOC terecht. Bekijkt u eens de site van het LOC (www.loc.nl) om een indruk te krijgen waar cliëntenraden zich mee bezig (kunnen) houden.

Wat houdt het werk in? Kost het veel tijd?

In het algemeen vergadert de Cliëntenraad 10 à 12 keer per jaar in de avonduren. Tijdsduur van een vergadering is circa 2 uur. Er worden ongeveer 6 reguliere vergaderingen en ongeveer 6 overlegvergaderingen met de locatiemanager gehouden. Uiteraard moeten de vergaderingen worden voorbereid, wat enig lees-, denk- en mogelijk op de pc wat zoekwerk vraagt. Daarnaast zullen leden van cliëntenraden aanwezig zijn bij te houden familieavonden. Het is immers van groot belang dat de raad weet wat er onder cliënten/familie leeft. Deelname aan bijeenkomsten van het LOC is ook onderdeel van het werk voor de Cliëntenraad. Al met al kost het werk voor de Cliëntenraad tijd. Maar vaak valt te horen dat mensen het een boeiende tijdsbesteding vinden.

Lid worden van de Cliëntenraad?

Bent u geïnteresseerd geraakt om belangen te behartigen van mensen die dat zelf niet meer kunnen en wilt u meer informatie, neemt dan u contact op met Wil van der Giessen, voorzitter van de Cliëntenraad De Strijp. Of kijkt u even op de eerdergenoemde website van het LOC. Ook kunt u zich aanmelden en één of meerdere vergaderingen bijwonen, alvorens u een definitief besluit neemt om lid van de Cliëntenraad te worden.

De huidige Cliëntenraad heeft te weinig leden om de belangen van de bewoners en organisatie van de De Strijp in volle omvang (goede discussie en inzicht in wat leeft in De Strijp) te kunnen behartigen. Denkt u dat de raad voor u een bezielende omgeving kan zijn, neem dan contact op met de voorzitter van de raad.

Namens de Cliëntenraad De Strijp
Wil van der Giessen, voorzitter
M 06 - 537 126 75

De linguïstieke logica van het Nederlands

Het meervoud van 'slot' is 'sloten'.
Toch is het meervoud van 'mot' niet 'moten'.
Wie gisteren ging vliegen, zegt heden 'ik vloog',
dus zegt u misschien van wiegen: 'ik woog'.
Nee, want 'ik woog' is afkomstig van 'wegen',
maar... is nu 'ik voog' een vervoeging van 'vegen'?

En dan het woord 'zoeken' vervoegt men 'ik zocht':
dus hoort bij vloeken dan 'ik vlocht'?
Alweer mis, want dit is afkomstig van 'vlechten',
maar 'ik hocht' is geen juiste vervoeging van 'hechten'.

Bij 'roepen' hoort 'riep', maar bij 'snoepen' geen 'sniep'.
Bij 'lopen' hoort 'liep', maar bij 'kopen' geen 'kiep'.
En evenmin hoort bij 'slopen': 'sliep',
want dat is afkomstig van het schone woord 'slapen'.
Maar zeg nu weer niet 'riep' bij het werkwoord 'rapen',
want dit komt van 'roepen' en u ziet terstond:
zo draaien we vrolijk in een kringetje rond.

Je ziet: de verwarring is akelig groot.
Nog talloze voorbeelden kan ik daarvan geven,
want 'gaf' komt van 'geven', maar 'laf' niet van 'leven'.
Men spreekt van 'wij hinken', wij hebben 'gehonken'.
Het is: 'ik weet' en 'ik wist'; zo vervoegt men dat,
maar schrijft u niet bij 'vergeten': 'vergist'.
Dat is een vergissing, ja moeilijk, dat is 't.

Het volgend geval, dat is bijna te bont.
Bij 'slaan' hoort: 'ik sloeg', niet 'ik sling' of 'ik slang'.
Bij 'gaan' hoort: 'ik ging', niet 'ik gong' of 'ik gond'.
En noem tenslotte geen mannetjes-rat: 'rater',
al gaat dat wel op bij 'kat' en bij 'kater'.

U ziet het, Nederlands is niet de makkelijkste taal!

Colofon

Onder ons
Eerste jaargang, nummer 5
Oktober 2009

Redactieadres

WZH De Strijp
Polanenhof 525
2548 MP Den Haag
Telefoon 070 – 890 1400

Redactie

Tjerk Beekman
Kim Kreffer
Jolanda Beurze
Susan Deurloo

Eindredactie

Susan Deurloo
Charles de Vré

Aan dit nummer werkten mee:

Mieke Snelleman
Melissa Huesken
Marlo Ophof
Sjef van der Drift
Richard Zandberg
Cliëntenraad
Familie de Boer

Fotografie

Tjerk Beekman
Susan Deurloo

Ontwerp, vormgeving en drukwerk

Adepth Advertising bv
'Onder ons' verschijnt 6 keer per jaar.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is veel zorg besteed. Voor informatie die ondanks dat onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteurs en redactie geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen houden wij ons gaarne aanbevolen.

WZH De Strijp maakt onderdeel uit van WoonZorgcentra Haaglanden (WZH). WZH is één van de grotere organisaties op het gebied van ouderenzorg in de regio Haaglanden. Meer dan 2.500 cliënten ontvangen dagelijks zorg op maat in een veilige en geborgen woonomgeving van meer dan 2.000 medewerkers en 1.000 vrijwilligers.

© WZH De Strijp 2009

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van WZH De Strijp.